

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до статті 66 Кримінального процесуального кодексу України (щодо забезпечення права свідка на ефективну правову допомогу) (реєстр. № 4241 від 16 березня 2016 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 6 вересня 2016 року (протокол № 50) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до статті 66 Кримінального процесуального кодексу України (щодо забезпечення права свідка на ефективну правову допомогу) (реєстр. № 4241 від 16 березня 2016 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Шпеновим Д.Ю., Колесніковим Д.В.

Згідно із пояснювальною запискою метою Законопроекту є реалізація свідками у кримінальному процесі прав на правову допомогу шляхом надання адвокатам, що надають правову допомогу свідкам рівних з захисниками процесуальних можливостей у кримінальному процесі. Поряд з цим законопроектом пропонується також покласти на адвокатів, що надають правову допомогу свідкам такі ж самі обов’язки, які покладені на захисників.

Для досягнення зазначененої мети пропонується внести доповнення до статті 66 Кримінального процесуального кодексу України, якими встановити що адвокат який надає правову допомогу свідку, має ті ж гарантії діяльності, та обов’язки, що й захисник у кримінальному провадженні.

Прийняття вказаного Законопроекту, за твердженням авторів, забезпечить реалізацію свідками у кримінальному процесі права на правову допомогу, як це передбачено статтею 59 Конституції України.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є правою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої

повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав; для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України право кожного на правову допомогу, визначене частиною першою статті 59 Конституції України, є гарантованою Конституцією України можливістю фізичної особи одержати юридичні (правові) послуги (абзац другий пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000). Це право є одним із конституційних, невід'ємних прав людини і має загальний характер; реалізація права на правову допомогу не може залежати від статусу особи та характеру її правовідносин з іншими суб'єктами права; вибір форми та суб'єкта надання такої допомоги залежить від волі особи, яка бажає її отримати; конституційне право кожного на правову допомогу за своєю суттю є гарантією реалізації, захисту та охорони інших прав і свобод людини і громадянина, і в цьому полягає його соціальна значимість (абзаци третій, четвертий, п'ятий підпункту 3.1, абзац перший підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009).

У пункті 2 резолютивної частини цього ж Рішення Конституційний Суд України вказав, що положення частини другої статті 59 Конституції України «для... надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура» в аспекті конституційного звернення треба розуміти так, що особа під час допиту її як свідка в органах дізнання, досудового слідства чи дачі пояснень у правовідносинах з цими та іншими державними органами має право на правову (юридичну) допомогу від обраної за власним бажанням особи в статусі адвоката, що не виключає можливості отримання такої допомоги від іншої особи, якщо законами України щодо цього не встановлено обмежень.

Виключно законами України визначаються, зокрема, засади діяльності органів дізнання і слідства, основи організації та діяльності адвокатури (пункт 14 частини першої статті 92 Конституції України).

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), внесення запропонованих проектом Закону змін до чинного законодавства узгоджується з нормами Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до статті 66 Кримінального процесуального кодексу України (щодо забезпечення права свідка на ефективну правову допомогу) (реєстр. № 4241 від 16 березня 2016 року), поданий народними депутатами України Шпеновим Д.Ю., Колесніковим Д.В., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ